

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК 336.64

JEL Classification: O31, E22

DOI: 10.20535/2307-5651.22.2022.259798

Гречко А. В.доктор економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-4913-9674**Джумакєєва Д. Д.**магістр
ORCID ID: 0000-0003-0255-4384

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Grechko Alla, Dzhumakieieva Dina

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

INVESTMENT SUPPORT FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN UKRAINE DURING WAR AND POST-WAR PERIOD

Статтю присвячено аналізу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні в воєнний та поствоєнний період. Метою статті є визначення ролі та шляхів забезпечення інноваційних процесів за рахунок інвестиційних коштів в країні у період війни. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися такі методи: логічний та економічний аналіз, методи узагальнення, аналізу і синтезу, групування та абстрактно-логічний. Проаналізовано існуючі дефініції поняття «інновація» та «інвестиції», виявлено різні підходи до трактування. Розкрито особливості інвестиційного забезпечення у воєнні часи, охарактеризовано загальні збитки та пошкодження і сформовано рейтинг найбільш пошкоджених промислових об'єктів України. Обгрунтовано оцінку втрат ВВП України внаслідок війни. У ході дослідження виявлено, що завдяки інвестиційним коштам вдалося реалізувати декілька успішних проектів, що наразі працюють на користь України та допомагають ефективно виконувати воєнні операції. Доведено, що інноваційна діяльність не тільки у оборонній, а й у будь-якій іншій сфері супроводжується використанням ІТ-технологій. Акцентовано увагу на тому, що у період воєнного стану ІТ-сектор є єдиним, що має змогу стабільно працювати, а держава, у свою чергу має наміри розвивати його і надалі. Сформовано головні відмінності у політиці ведення економіки у довоєнний та поствоєнний період. Запропоновано структуру економічної відбудови України після війни.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інвестиції, інвестиційне забезпечення, воєнний стан, поствоєнний період, ІТ-сектор.

The article is devoted to the analysis of investment support of innovative development of enterprises in Ukraine in the war and postwar period. The purpose of the article is to determine the role and ways to ensure innovation processes through investment funds in the country during the war. The following methods were used to solve the tasks set in the work: logical and economic analysis, methods of generalization, analysis and synthesis, grouping and abstract-logical. The existing definitions of the concept of "innovation" and "investment" are analyzed, different approaches to interpretation are revealed. The peculiarities of investment support in wartime are revealed, the general losses and damages are characterized and the rating of the most damaged industrial objects of Ukraine is formed. The assessment of Ukraine's GDP losses due to the war is substantiated. The study revealed that thanks to investment funds, several successful projects have been implemented, which are currently working in favor of Ukraine and helping to carry out military operations effectively. It is proved that innovative activity not only in defense, but also in any other field is accompanied by the use of IT technologies. Emphasis is placed on the fact that during martial law the IT sector is the only one that has the opportunity to work stably, and the state, in turn, intends to develop it further. The main differences in the policy of economic management in the pre-war and post-war period are formed. The structure of economic reconstruction of Ukraine after the war is offered.

Keywords: innovations, innovative development, investments, investment support, war, post-war period, IT-industry.

Постановка проблеми. Динамічність розвитку вітчизняної економіки у процесі ринкових трансформацій диктує свої умови щодо управління на макро- та мікрорівнях. На сьогоднішній день стратегії розвитку

українських підприємств мають включати в себе не тільки забезпечення достатнього рівня платоспроможності, ліквідності і рентабельності, але й забезпечувати високий рівень науково-технічних розробок та інно-

вацій, що значно підвищить рівень функціонування суб'єкта господарювання. Одним із інструментів, що сприятиме ефективній реалізації обраних стратегій, є інвестиції, які дадуть змогу злагоджено і поетапно провадити діяльність та гарантуватимуть належний рівень фінансово-економічної безпеки. Базуючись на світовому досвіді, зовнішнє та внутрішнє інвестиційне забезпечення формує велику частину сукупних вкладень в інноваційний розвиток національної економіки для стимулювання економічного зростання та забезпечення стійкості підприємств. Відповідно, інвестиційне забезпечення є стимулятором інноваційних процесів в Україні, що дозволяє країні швидше розвиватись та стабілізувати усі галузі та сектори економіки.

На сьогоднішній день, країна переживає складні часи через повномасштабне вторгнення Росії на територію суверенної держави. З точки зору обраної теми, даний стан є новим і вимагає переходу на нову інноваційну модель для функціонування економіки в воєнний та поствоєнний періоди. Впровадження воєнного стану передбачає роботу економіки переважно в напрямку забезпечення потреб армії, що не зменшує ролі інвестиційних ресурсів в економічній системі. Проте, актуальність забезпечення вітчизняного бізнесу інвестиційними ресурсами значно зростає у повоєнний час, оскільки важливою буде відбудова підприємств критичної, відновлення роботи соціально-економічної сфери з використанням новітніх технологій. Відповідно, обрана тема є вкрай актуальною та характеризується своєю новизною та відсутністю попередніх досліджень за обраним напрямком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретичних положень щодо інвестиційного забезпечення та інноваційних процесів активно розглядаються у працях такими науковцями, як: Й. Шумпетер [1], Б. Твіс [2], Ф. Ніксон [3], Б. Санто [4], П. Друкер [5], М. Хучек [6] та інші. У їх роботах досліджується сутність інновації, особливості впровадження та умови інвестиційного забезпечення підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення ролі інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств України в період воєнного та поствоєнного стану. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері сучасних тенденцій розвитку інноваційних процесів та інвестиційного забезпечення, логічний аналіз, методи узагальнення, групування та економічного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Першим етапом проведення обраного дослідження є визначення поняття «інновації». Існує багато різних підходів до розкриття сутності понять і категорій пов'язаних з інноваційними процесами. Одним із перших повних дефініцій вивів австрійський науковець Йозеф Шумпетер. Його думки було опубліковано у праці «Теорія економічного розвитку», де він стверджував, що інновація представляє собою певні новітні комбінації у виробництві та виділив такі основні випадки, як розробка продукту із новими властивостями; використання нового методу виробництва продукції; вихід на нові ринки збуту; пошук і використання нової сировини; реорганізація виробництва [1].

У подальшому погляд вчених на визначення терміну «інновації» розійшовся через відмінність трактування поняття. Наразі існує два різних підходи щодо

розуміння обраного поняття: вузький і широкий. Згідно з першим, інновації являють собою введення нової техніки та технологій. Прихильниками даного підходу є такі вчені, як Б. Твіс, Ф. Ніксон, Б. Санто, В. Хіп-пель, Х. Рігс. Згідно з твердженнями Б. Твісса, інновацію можна розглядати як певний процес, у якому винахід або ідея набувають економічного змісту [2]. За його дослідженнями, необхідно розділяти науково-технічні інновації та НДДКР, адже у першому випадку виражається комплексний підхід із позиції всієї компанії до проблеми ефективного застосування техніки, а не опис діяльності тільки підрозділу, що здійснює НДДКР. Відповідно, важливо розглядати повний інноваційний процес, враховуючи комерційне використання техніки. Інший вчений-економіст Ф. Ніксон вважає, що інновація – це комплекс виробничих, комерційних та технічних функцій, які сприяють появі нових або покращених процесів та устаткування [3]. Угорський науковець Б. Санто стверджує, що інновація являє собою процес від розробки нової ідеї до продажу продукції, завдяки чому створюються кращі товари та устаткування з метою збільшення прибутку у всіх сферах діяльності підприємств [4].

Широкий підхід визначається тим, що інновацією вважається будь-яка зміна, наслідком якої є збільшення прибутків та підсилення конкурентоспроможності підприємства. Прихильник широкого підходу П. Друкер вважає, що інновація є особливим засобом, що дозволяє досліджувати певні зміни у економіці та суспільстві в цілому, з метою використання їх у бізнесі чи в різних сферах обслуговування [5]. Польський науковець М. Хучек вважає, що інновації представляють введення будь-чого нового і мають визначатися в трьох значеннях, а саме [6]:

– *функціональне* – інновація у якості процесу. Тобто, новизна у технологічних та організаційних процесах;

– *атрибутивне* – інновація у якості зміни. Зміна може відбуватись у виді діяльності або товару з урахуванням суспільних потреб;

– *предметне* – інновація як результат інноваційної діяльності, що виражається у якості товару, послуги, методу чи процедури.

Згідно зі Законом України «Про інноваційну діяльність», інновації – це новостворені (застосовані) й (або) удосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [7]. У той самий час, міжнародні стандарти розглядають інновацію як впровадження нового або значно поліпшеного продукту (товару або послуги), або процесу, нового маркетингового методу або нового організаційного методу в діловій практиці, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків [8].

Розкриваючи зміст другого поняття, а саме «інвестиції», можна виділити загальноприйнятий підхід до його тлумачення у закордонній та вітчизняній методології, що трактується як вкладення капіталу з метою його наступного збільшення [9]. Однак, зарубіжні економісти у минулі часи робили акцент саме на фінансових інвестиціях при визначенні інвестицій, а саме у вкладенні в цінні папери, що обумовлене більш інтенсивним розвитком ринку фінансових інструмен-

тів у міжнародній економіці. В той самий час, вітчизняні вчені взагалі не використовували досліджуваний термін і віддавали перевагу поняттю «капітальні вкладення», що виражається у витратах суб'єкта господарювання на створення нових, розширення, реконструкцію, технічне переоснащення діючих підприємств та оновлення основних фондів, впровадження нової техніки у виробничих галузях народного господарства, будівництво об'єктів усіх галузей соціальної сфери та виконання проектних і геологорозвідувальних робіт. Отже, увага була сконцентрована на реальних інвестиціях. Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [10].

Зазначимо, що Україна в процесі економічних перетворень розкриває декілька основних напрямків, що ґрунтуються на збалансованості та стійкості розвитку при функціонуванні багатогалузевої соціально-орієнтованої ринкової економіки, яка враховує всі потреби суспільства і включає в себе інноваційно-інвестиційну модель, а також новітні досягнення науково-технічного прогресу і активному розповсюдженні інформаційно-технологічних течій. Зазначені напрямки у довгостроковій перспективі можливі при виконанні інноваційної та інвестиційної діяльності, що сприяє активізації інноваційно-інвестиційних процесів і прискоренню впровадження нових технологій та розробок у виробничий процес, і як наслідок, підвищення НТП і подальший економічний розвиток країни. Здобутки минулих років свідчать про те, що саме інновації є рушійною силою впливу на розвиток економіки та суспільства, здатною виробляти та використовувати здобуті знання та досвід. Сучасний політичний, економічний і соціальний стан країни трактує нові умови інвестиційного забезпечення та вима-

гає переходу на нову інноваційну модель. Очевидно, що вторгнення РФ на територію України спричинило і руйнівні економічні процеси у тому числі. За даними розрахунків аналітичного підрозділу Київської школи економіки, Transparency International Ukraine та ProZorro. Sale, загальні збитки станом на кінець квітня 2022 року оцінюються у 80 млрд. доларів і включають в себе руйнування автошляхів, мостів, залізниці, транспортної інфраструктури, аеропортів та портів, а також цивільних будинків. Збитки промислових активів становлять 6,7 млрд. доларів і включають в себе руйнування більше 100 промислових підприємств. Загалом, всі пошкоджені активи можна поділити на дві групи: ті, що пошкоджені навмисно, і супутні збитки. До перших відносяться ті підприємства, що відповідають за забезпечення паливом та виробництва військового/оборонного призначення. Серед них можна виділити ті, що є найбільш пошкодженими промисловими об'єктами (табл. 1).

Наразі, на найбільш постраждалі області України припадає 30% національного ВВП (рис. 1).

Згідно з оцінками національних та міжнародних експертів, внаслідок війни втрати ВВП України можуть становити від 30% до 50% у 2022 році, що відповідає 1,6-2,7 трильйонів гривень (56-92 млрд. доларів) "невиробленої" продукції протягом року в абсолютних цінах 2021 року [13]. Більш того, витрати внаслідок руйнувань інфраструктурних та цивільних об'єктів складуть приблизно від 500 до 1000 млрд. доларів. Відповідно, з метою відновлення ВВП до передкризового рівня необхідне заохочення міжнародного фінансування фондів з відбудови економіки України та стимуляції фіскальних та монетарних інструментів, що дозволять відновити інвестиційні процеси в країні.

Зазначимо, що на даний момент інвестиційна діяльність, особливо забезпечення інвестиціями інноваційних процесів розвитку підприємств, є майже неактивною у більшості галузей економіки, а всі

Таблиця 1

ТОП-20 пошкоджених промислових об'єктів України під час війни, 2022 рік

№	Об'єкт	Розташування	Промисловість	Активи, \$ млн
1.	ММК Ілліча	Маріуполь (Донецька область)	Металургія	1 893
2.	Азовсталь	Маріуполь (Донецька область)	Металургія	1 444
3.	Українські енергетичні машини	Харків	Важка промисловість	417
4.	Антонов	Київ	Будівництво літаків	385
5.	Кременчуцький НПЗ	Кременчук (Полтавська область)	Нафтопереробний завод	374
6.	Кременчуцький НПЗ	Авдіївка (Донецька область)	Кокс	343
7.	Одеський НПЗ	Одеса	Нафтопереробний завод	171
8.	Coca Cola Beverages	Велика Димерка (Київська область)	Напої	150
9.	Зоря Машпроект	Миколаїв	Важка промисловість	137
10.	Лінік	Лисичанськ (Луганська область)	Нафтопереробний завод	116
11.	Монделіс Україна	Тростянець (Сумська область)	Харчова промисловість	104
12.	Завод ім. Малишева	Харків	Оборонна промисловість	101
13.	Ветропак Гостомельський склозавод	Гостомель (Київська область)	Скло	92
14.	Рубіжанський картонний завод	Рубіжне (Луганська область)	Папір	82
15.	Сумхімпром	Суми	Хімічна промисловість	73
16.	Житомирський бронетанковий завод	Житомир	Оборонна промисловість	72
17.	Харківський тракторний завод	Харків	Транспортні засоби	41
18.	Попаснянський авторемонтний завод	Попасна (Луганська область)	Транспортні засоби	40
19.	Обіо	Житомир	Ізоляція	28
20.	Кондитерська фабрика «Харків'янка»	Харків	Харчова промисловість	22

Джерело: складено автором на основі [11]

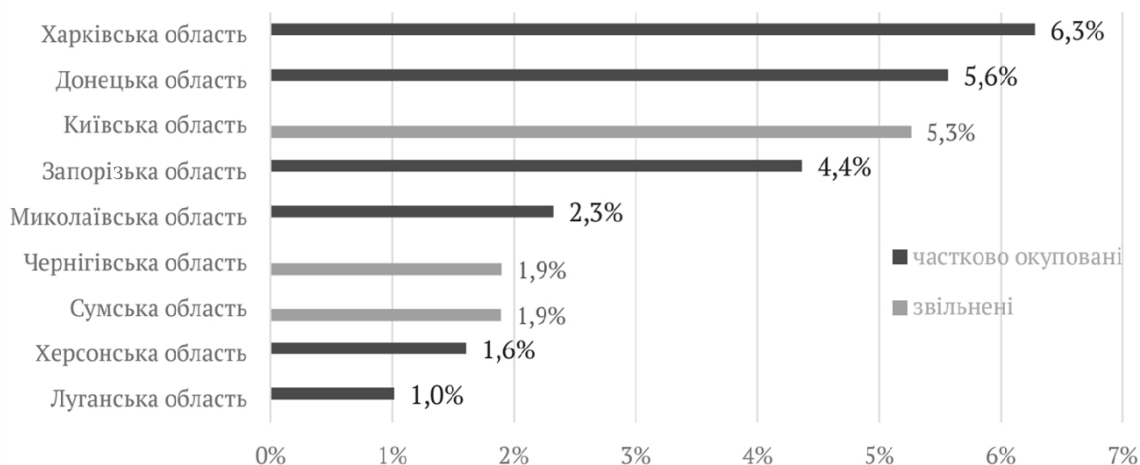

Рис. 1. Частка постраждалих областей у ВВП України, 2022 рік

Джерело: сформовано автором на основі [12]

можливі інвестиції спрямовані на розвиток оборонної промисловості. Однак, незважаючи на всю складність ситуації, Україна все одно намагається залучити іноземних інвесторів в умовах війни. Наразі іноземні інвестори мають можливість заходити на український фінансовий ринок та купувати цінні папери за спрощеною процедурою. Це стало можливим завдяки тому, що Національний банк України разом з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку стандартизував підходи до обліку прав на цінні папери резидентів і нерезидентів на агрегованих рахунках депозитарних установ і вніс відповідні зміни до нормативних документів, тобто відбувся перехід на агрегований облік цінних паперів нерезидентів замість сегрегованого [14]. Дана процедура спростить обслуговування іноземних інвесторів на території України. Їм більше не потрібно відкривати окремі рахунки в НБУ, що у свою чергу, полегшить адміністрування операцій та дозволить зменшити кількість залучених працівників до ведення процесу. Подані зміни сприятимуть залученню більшої кількості зацікавлених в інвестуванні в економіку нашої країни та мають зробити сам процес простим та максимально ефективним.

Ще одним важливим інструментом після початку російської повномасштабної війни проти України 24 лютого 2022 року став аукціон з продажу військових облигацій, який започаткувало Міністерство фінансів у березні поточного року. Військові облигації – це інвестиційний інструмент підтримки державного бюджету, доступний для громадян, бізнесу та іноземних інвесторів [15]. Аукціон проводиться кожен вівторок, а всі кошти, що залучені в Державний бюджет України, використовуються для забезпечення оборонних та соціальних потреб в умовах воєнного стану.

Розглядаючи детальніше інвестиції в оборонну промисловість, можна стверджувати, що на даний момент великий відсоток інвесторів та компаній не розголошують статистичні дані щодо обсягів та умов інвестування. Однак, завдяки вкладеним коштам вдалось реалізувати декілька успішних проектів, що наразі працюють на користь України та допомагають ефективно виконувати воєнні операції. Так наприклад,

після незаконної анексії Росією Кримського півострова в 2014 році Українське державне підприємство «ДКК «ЛУЧ» розробило нову берегову протикорабельну крилату ракету – «R-360 Нептун», що призначена для знищення кораблів водотоннажністю до 5000 тон і може знищувати військово-морські судна на відстані до 300 км. Розробка комплексу «Нептун» коштує 40 мільйонів доларів США. Під час першого підтвердженого використання ракети вона потопила флагман Чорноморського флоту РФ – крейсер «Москва», що коштував 720 мільйонів доларів США. Крейсер «Москва» був побудований в Миколаєві, за часів Радянського Союзу. Іншим яскравим прикладом може слугувати Аеророзвідка, що починала як група волонтерів-ІТ-спеціалістів, які розробляли свої дрони для повітряного спостереження. Зараз це підрозділ Сухопутних військ України. Аеророзвідка була відповідальна за зупинку 65-кілометрової колони російської збройної техніки на шляху до Києва. Команда з 30 осіб використовувала тепловізійні камери та невеликі 1,5-кілограмові бомби, щоб організувати серію нічних засідок і не дати колоні досягти місця призначення [16].

Інноваційна діяльність не тільки у оборонній, а й у будь-якій іншій сфері наразі супроводжується використанням ІТ-технологій. Під час війни ІТ-сектор майже єдиний, що може стабільно працювати, тому держава має наміри зберігати та підтримувати ІТ через його динамічність і перспективність, що є основним важелем у майбутній відбудові економіки у поствоєнний час. Зараз ІТ-сфера має потужний експортний потенціал і продовжує стрімко розвиватись. Зауважимо, що після російського вторгнення ІТ-компаніям відразу вдалось адаптуватись до складних умов, за рахунок чого було збережено близько 95% обсягів всіх контрактів. До того ж, біля 77% підприємств змогли залучити нових клієнтів саме під час війни. Говорячи про фінансові результати, за перший квартал 2022 року отримано 2 млрд. доларів, що є найвищим показником експорту комп'ютерних послуг за останні роки [17]. Обсяг податків, що сплачують компанії, становить 222 млн. грн в місяць, а близько 25% підприємств зробили це наперед, що принесло додаткові 165 млн. грн у бюджет країни.

У перші два місяці війни ІТ-сектор можна характеризувати за такими ознаками:

– *Стійкість експорту.* Незважаючи на уповільнення протягом перших кількох тижнів війни через переміщення співробітників на безпечніші території, експортно-орієнтовані ІТ-компанії демонструють постійне зростання доходів і тягу, що вказує на антикрихітність сектора на тлі найгіршої кризи. Прикладом може слугувати те, що більшість портфельних компаній українських фондів продовжують швидко розвиватися;

– *Справедливе оцінювання вартості стартапів.* Оцінки залишаються високими на довоєнному рівні для потужних продуктових стартапів, орієнтованих на західні ринки (особливо ті, що мають штаб-квартиру за межами України). Оцінки українських стартапів відповідають світовим тенденціям і не піддаються суттєвому впливу локальних факторів. Приклад: дві з портфельних компаній AVentures закривають нові раунди за значно вищими оцінками;

– *Боротьба за виживання.* Компанії, які орієнтовані на українських споживачів (електронна комерція, обмін поїздками, оголошення), переживають значне сповільнення, викликане війною. Багато підприємств вимушені звільняти працівників, щоб скоротити витрати та знизити зарплату тим, кого вони утримують. Компанії працюють над реанімацією логістичних можливостей, які були значно порушені;

– *Зниження заробітної плати.* Вперше після першої хвилі COVID-19 на початку 2020 року ми спостерігаємо зниження зарплат ІТ-фахівців. На вибраних веб-сайтах кількість кандидатів на короткий час перевищила кількість вільних вакансій, однак ринок поступов відновлюється;

– *Уповільнення ринку M&A.* Хоча обсяг угод за 1 квартал минулого року зменшився, нові угоди все ще закриваються. Більшість M&A-угод з технологічними компаніями, співробітники яких є в Україні, призупинено;

– *Продуктивність в умовах війни.* Оскільки більшість ІТ-сервісних компаній обслуговують глобаль-

них клієнтів, сектор демонстрував стійке зростання у лютому та березні 2022 року. Тим не менш, компанії повідомили про нижчий рівень продуктивності працівників протягом перших місяців війни. Проте українські професіонали адаптуються до нового середовища, і незабаром повернуться повна продуктивність;

– *ІТ та волонтерство.* Україна, як країна і нація, об'єдналася як ніколи. Багато співробітників поєднують волонтерство з роботою. Все більше людей добровільно вступають до ВСУ, ніж мобілізуються.

– *Технологічний та інвестиційний ринки швидко відновлюються.* З огляду на підтверджений послужний список сектору проти крихітності, очікується швидке відновлення інвестицій та активності M&A після війни. Більше того, українська ІТ-галузь має шанс стати експортером номер один;

– *Військово-технологічна сфера.* ІТ + військові (як правопорушення, оборонні технології, кібербезпека) та електронний уряд, ймовірно, з'являться як нові популярні вертикалі в українській технологічній екосистемі.

Окремою ланкою є допомога ІТ-фахівців в обороні держави. Так, близько 3% працівників даної сфери приєдналися до ЗСУ, а ще 9% стали частиною кіберфронту проти агресора. У сьогоднішній день, компанії не тільки продовжують функціонувати та розвиватися, а ще й інвестують у оборону та ініціюють благодійні проекти, що підтримують економіку та суспільство. Одним з таких проектів є фінансова допомога армії та волонтерським центрам, у які протягом першого місяця війни було інвестовано більше 10 млн. грн у різного роду ініціативи.

Розглядаючи поствоєнний період, треба зазначити, що Україна після перемоги буде вже у інших економічних обставинах, які будуть суттєво відрізнятися від довоєнних. Відповідно, необхідна буде інша економічна політика. Можна виділити декілька відмінностей, що зображено на рисунку 2.

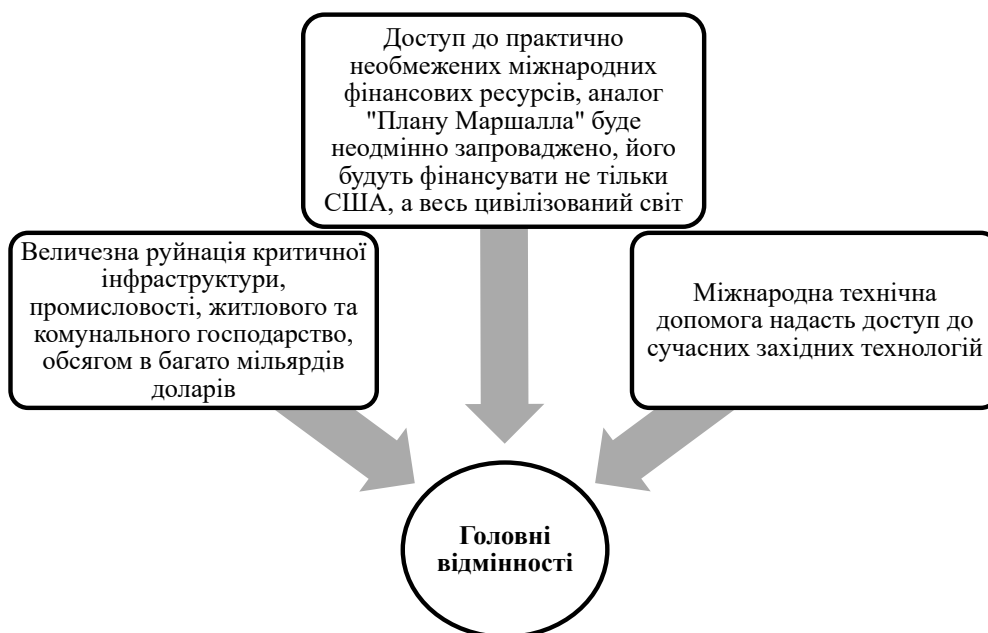

Рис. 2. Відмінності інвестиційного середовища в довоєнний та поствоєнний період

Джерело: авторська розробка

Таблиця 2

Структура економічної відбудови України після війни

Орієнтовна структура джерел фінансування економічної відбудови України	Обсяг, млрд дол. США
Кредити та гранти міжнародних організацій (МВФ, Світовий банк, ЄБРР та ін.)	200
Офіційне двостороннє фінансування, кошти структурних фондів ЄС	200
Ремontaції з боку РФ (включаючи доходи від реалізації конфіскованих активів, відрахування з експорту енергоносіїв)	400
Фінансова допомога міжнародного бізнесу, громадських організацій	100
Боргове фінансування, у тому числі під гарантії провідних країн	100
Всього (орієнтовно)	1000

Джерело: складено автором на основі [18]

Зазначені фактори дозволяють перейти від сировинно-аграрного типу економіки до технологічного, створити абсолютно нову економічну структуру, завдяки якій Україна матиме можливість продавати продукцію із високою доданою вартістю. Такі трансформації дозволять збільшити національний дохід та підвищити рівень життя в країні у 4-5 разів за 20 років.

При повному відновленні економіки України орієнтовні сукупні потреби у фінансуванні становитимуть близько 1 трильйона доларів (табл. 2).

У довоєнний період головною перешкодою для зміни технологічної бази були недостатня кількість інвестиційних ресурсів та характерна для нашої країни структура валових заощаджень, при якій заощадження підприємств є в декілька разів більше, ніж заощадження населення. При цьому, рівень внутрішніх заощаджень і інвестицій був в два рази нижчим, аніж необхідний для швидкого економічного зростання і приросту 6-7% на рік, при чому компенсація внутрішніх інвестиційних ресурсів іноземними не була можливою. У післявоєнний період ситуація кардинально зміниться. Пріоритетним аспектом буде створення механізму фінансування, що буде саме змінювати структуру економіки, а не консервувати. Одним із головних драйверів післявоєнного відновлення України може стати і українська ІТ-галузь. Підтримка держави у створенні атмосфери свободи, необмежених можливостей і максимального сприйняття технологічним компаніям дозволить зберегти і зміцнити потужність даного сектору. Яскравим прикладом може слугувати «Дія Сіті», що на пряму сприяє економічному зростанню держави. При умові збереження обраного напрямку свободи технологічного бізнесу, що захищений державою, даний шлях може стати головним фактором відновлення країни та залучення колосальних іноземних інвестицій.

Висновки. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що інвестиційне забезпе-

чення відіграє ключову роль в інноваційних процесах розвитку українських підприємств і є рушійною силою у стабілізації економіки в цілому. Автором було проаналізовано існуючі дефініції поняття «інновація» і виявлено різні підходи до трактування. Також було розглянуто поняття «інвестиції», проаналізовано відмінності між вітчизняним і міжнародним підходами до визначення сутності категорії. Зазначено особливості інвестиційного забезпечення у воєнні часи, охарактеризовано загальні збитки та пошкодження, сформовано рейтинг найбільш пошкоджених промислових об'єктів України. Проведено оцінку втрат ВВП України внаслідок війни і зображено втрати частки ВВП по дев'яти найбільш постраждалих областях. Виявлено, що в умовах війни держава намагається залучити іноземних інвесторів, що тепер мають можливість заходити на український фінансовий ринок та купувати цінні папери за спрощеною процедурою. Також зазначено, що Міністерство фінансів започаткувало аукціон з продажу військових облигацій з метою забезпечення оборонних та соціальних потреб в умовах воєнного стану. У ході дослідження було виявлено, що завдяки інвестиційним коштам вдалось реалізувати декілька успішних проєктів, що наразі працюють на користь України та допомагають ефективно виконувати воєнні операції. З'ясовано, що інноваційна діяльність не тільки у оборонній, а й у будь-якій іншій сфері супроводжується використанням ІТ-технологій. У період воєнного стану ІТ-сектор є єдиним, що має змогу стабільно працювати, а держава, у свою чергу має наміри розвивати його і надалі. Охарактеризовано основні ознаки ІТ-сектору за перші два місяці війни та розглянуто можливості допомоги від фахівців цієї сфери у обороні держави. Сформовано головні відмінності у політиці ведення економіки у довоєнний та поствоєнний період. Запропоновано структуру економічної відбудови України після війни.

Література:

1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
2. Brian C. Twiss. Managing Technological Innovation. Trans-Atlantic Pubns; 4th edition (August 1, 1992). 338 p.
3. Nixon F. Innovation Management. 1997. 216 p.
4. Санто Б. Инновация как средство экономического развития. Москва : Прогресс, 1990. 296 с.
5. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / пер. з англ. В. С. Гуля. Київ, 1994. 319 с.
6. Хучек М. Инновации на предприятиях и их внедрение. Москва : Луч, 1992.
7. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. С. 266. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>
8. Innovation Economics: The Economic Doctrine for the 21st Century. About Innovation Economics. URL: <http://www.innovation-economics.org/>
9. Бланк А. И. Основы инвестиционного менеджмента. Киев : Ника-Центр, Эльга-Н, 2001. 672 с.

10. Закон України «Про інвестиційну діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47, ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
11. Економіка України під час війни: оперативна оцінка, квітень 2022. URL: <https://ces.org.ua/ua-economy-in-war/>
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
13. Центр Економічної Стратегії. URL: <https://ces.org.ua/>
14. УНІАН. Інформаційне агентство. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/investiciji-pid-chas-viyini-ukrajina-sprostila-proceduru-kupivli-cinnih-paperiv-dlya-inozemnih-investoriv-novini-ukrajina-11801436.html>
15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://cutt.ly/mKgek9O>
16. SPEKA. Дилбук від AVentures Capital. URL: <https://speka.media/viina/ukrayinskii-it-sektor-ta-investiciyi-do-ta-pid-cas-viini-dilbuk-vid-aventures-capital-9denqv/amp>
17. REACTOR.UA. Платформа відкритих інновацій. URL: <https://mind.ua/publications/20241254-it-industriya-pid-chas-vijni-v-roosh-ta-reface-vvazhayut-shcho-pislya-peremogi-ukrayina-otrimae-velicheznij>
18. Українська правда. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/22/686099/index.amp>

References:

1. Schumpeter J. (2011). Theory of economic development. Research of profit, capital, credit, interest and economic cycle / Trans. from English V. Stark. Kyiv: Vid. house "Kyiv-Mohyla. Acad. », 242 p.
2. Brian C. Twiss (August 1, 1992). Managing Technological Innovation. Trans-Atlantic Pubns; 4th edition, 338 p.
3. Nixon F. (1997). Innovation Managemen. 216 p.
4. Santo B. (1990). Innovation as a means of economic development. Moscow: Progress, 296 p.
5. Drucker P. (1994). How to ensure success in business: innovation and entrepreneurship / trans. from English V.S. Gulya. K., 319 p.
6. Huchek M. (1992). Innovations at enterprises and their implementation. Moscow: Luch.
7. Law of Ukraine "On Innovation Activity" of 04.07.2002 № 40-IV. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2002. № 36. P. 266 [Online]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>
8. Innovation Economics: The Economic Doctrine for the 21st Century. About Innovation Economics [Online]. Available at: <http://www.innovationeconomics.org/>
9. Blank A.I. (2001). Fundamentals of investment management. Kyiv: Nika-Tsentr, Elga-N, 672 p.
10. Law of Ukraine "On Investment Activity". Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1991, № 47, p. 646 [Online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
11. Ukraine's economy during the war: operational assessment, April 2022 [Online]. Available at: <https://ces.org.ua/ua-economy-in-war/>
12. Official site of the State Statistics Service of Ukraine [Online]. Available at: www.ukrstat.gov.ua
13. Center for Economic Strategy [Online]. Available at: <https://ces.org.ua/>
14. UNIAN. News agency [Online]. Available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/investiciji-pid-chas-viyini-ukrajina-sprostila-proceduru-kupivli-cinnih-paperiv-dlya-inozemnih-investoriv-novini-ukrajina-11801436.html>
15. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine [Online]. Available at: <https://cutt.ly/mKgek9O>
16. SPEKA. Dilbuk from AVentures Capital [Online]. Available at: <https://speka.media/viina/ukrayinskii-it-sektor-ta-investiciyi-do-ta-pid-cas-viini-dilbuk-vid-aventures-capital-9denqv/amp>
17. REACTOR.UA. Open innovation platform [Online]. Available at: <https://mind.ua/publications/20241254-it-industriya-pid-chas-vijni-v-roosh-ta-reface-vvazhayut-shcho-pislya-peremogi-ukrayina-otrimae-velicheznij>
18. Ukrainian Truth. Economic truth [Online]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/22/686099/index.amp>